

**Анотація дисципліни**  
**«Загальна теорія конституції»**  
Рівень вищої освіти – доктор філософії  
Спеціальність – D8 Право  
Кількість кредитів – 3  
Загальна кількість годин – 90

**Мета викладання навчальної дисципліни** – формування в аспірантів цілісного науково-теоретичного уявлення про конституцію як фундаментальний політико-правовий і соціокультурний феномен, її природу, сутність, зміст, форму, функції та місце в системі правового регулювання суспільних відносин; поглиблення знань про історичні закономірності виникнення й розвитку конституцій, філософсько-правові та політико-правові засади конституціоналізму, сучасні концепції конституції, її юридичні властивості та механізми реалізації; розвиток здатності до критичного осмислення проблем співвідношення конституції та конституціоналізму, установчої і встановленої влади, формальної та матеріальної конституції, конституційної стабільності й динамізму, конституційної ідентичності та універсальних конституційних цінностей; формування навичок застосування сучасних методологічних підходів до дослідження конституційно-правових явищ, аналізу конституційної практики та визначення перспектив конституційного розвитку України в умовах демократичної трансформації, європейської інтеграції та утвердження верховенства права.

**Основними завданнями вивчення дисципліни** є формування в аспірантів поглиблених знань про теоретико-методологічні засади загальної теорії конституції; історичні передумови виникнення та еволюцію конституцій; основні філософсько-правові, політико-правові та юридичні концепції конституції; поняття, сутність, ознаки, юридичні властивості й соціальне призначення конституції; співвідношення формальної, матеріальної, юридичної та фактичної конституції; систему конституційних цінностей і принципів; поняття та форми реалізації установчої влади народу; особливості розроблення, прийняття, зміни та перегляду конституцій; класифікацію конституцій і сучасні моделі конституційного регулювання; структуру, зміст і функції конституції; особливості конституційно-правових норм, принципів та інститутів; механізми реалізації, тлумачення й охорони конституції; співвідношення конституційної законності, конституційної легітимності та верховенства конституції; концепції конституційної ідентичності, конституційної культури та конституційного патріотизму; сучасні тенденції конституціоналізації правової системи.

**Опис дисципліни:** Загальна теорія конституції як напрям конституційно-правової науки. Поняття, предмет, структура та методологічні засади загальної теорії конституції. Конституція як об'єкт наукового пізнання. Онтологічний, аксіологічний, гносеологічний і праксеологічний аспекти дослідження конституції. Історичні передумови виникнення конституцій. Еволюція

конституційної ідеї та розвиток світового конституціоналізму. Античні, середньовічні та новочасні уявлення про конституцію. Конституційні акти Нового часу та їх історико-правове значення. Основні етапи розвитку сучасних конституцій. Конституція та конституціоналізм: поняття, сутність і співвідношення. Основні концепції конституції в сучасній юридичній науці. Юридична, політична, соціологічна та інтегративна концепції конституції. Формальна та матеріальна конституція. Юридична та фактична конституція. Конституція як основний закон держави та акт установчої влади народу. Поняття, ознаки та юридичні властивості конституції. Верховенство конституції та її найвища юридична сила. Пряма дія конституційних норм. Стабільність, динамізм і реальність конституції. Конституційна легітимність і конституційна законність. Сутність і соціальне призначення конституції. Конституція як суспільний договір і форма політико-правового консенсусу. Аксіологічні засади конституції. Людська гідність, свобода, рівність, справедливість і верховенство права як конституційні цінності. Демократія, народний суверенітет і поділ влади в системі конституційних принципів. Конституційна ідентичність: поняття, зміст і сучасні концепції. Конституційна культура та конституційний патріотизм. Функції конституції: поняття, система та класифікація. Установча, регулятивна, охоронна, політична, ідеологічна та інтегративна функції конституції. Форма конституції та її структурні елементи. Писані й неписані, кодифіковані та некодифіковані конституції. Жорсткі та гнучкі конституції. Постійні й тимчасові конституції. Способи прийняття конституцій. Установча влада народу: поняття, природа та форми реалізації. Первинна та похідна установча влада. Конституанта та інші організаційні форми здійснення установчої влади. Конституційний референдум. Порядок розроблення, прийняття та набрання чинності конституцією. Конституційні зміни та конституційна реформа. Способи внесення змін до конституцій. Межі перегляду конституції. Незмінювані положення конституції та доктрина вічних конституційних принципів. Конституційна наступність і конституційний розрив. Конституційні революції та трансформації. Зміст конституції та його основні структурні компоненти. Конституційні засади суспільного і державного ладу. Конституційне закріплення прав і свобод людини. Конституційні основи організації та здійснення публічної влади. Територіальна організація держави в конституційному регулюванні. Конституційно-правові норми: поняття, ознаки та класифікація. Конституційні принципи та їх нормативне значення. Конституційні інститути та їх система. Механізм реалізації конституції. Форми безпосередньої та опосередкованої реалізації конституційних положень. Конституційна правосвідомість і конституційна культура як чинники ефективності конституції. Тлумачення конституції: поняття, принципи та методи. Оригіналізм, текстуалізм, еволюційне та ціннісно орієнтоване тлумачення конституції. Конституційна герменевтика. Конституційна аргументація та принцип пропорційності. Конституційна юрисдикція в механізмі охорони конституції.

**Форма підсумкового контролю: екзамен.**